

Дзюба Анастасія Юрїївна,
молодший науковий співробітник,
Науково-дослідний інститут вивчення
проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса
Національної академії правових наук України,
Україна, м. Харків
e-mail: anastasiia.dziuba@gmail.com
ORCID 0000-0002-7490-3232

doi: 10.21564/2414–990x.143.148490
УДК 343.91–053.6(430)

СУБ'ЄКТИ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА ТА ЮВЕНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ, ЯКІ ЗАПОБІГАЮТЬ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ У ФРН

Статтю присвячено дослідженню окремих аспектів функціонування органів ювенальної юстиції ФРН, які здійснюють запобігання злочинності неповнолітніх, зокрема поліції, служби пробації, освітніх установ, судових органів, служб зайнятості та інших органів. Проаналізовано основні засади роботи та особливості функціонування кожного окремого суб'єкта запобігання злочинності неповнолітніх у ФРН, а також доцільність і можливість гармонізації роботи органів ювенальної юстиції в Україні та ФРН. Обґрунтовано необхідність тісної співпраці та ретельнішої координації роботи між органами державної влади, місцевого самоврядування та молодіжними організаціями, волонтерськими рухами, суб'єктами приватного сектору та іншими недержавними об'єднаннями. Вивчення досвіду роботи з неповнолітніми відповідних структур ФРН є особливо важливим для нашої держави на шляху впровадження європейських стандартів у сфері ювенальної юстиції. Підкреслено значення у роботі органів ювенальної юстиції ФРН фундаментальної ідеї виховання, яка знаходить своє втілення у спеціальному ювенальному кримінальному законодавстві ФРН.

Ключові слова: ювенальна юстиція ФРН; суб'єкти запобігання злочинності неповнолітніх у ФРН; ресоціалізація неповнолітніх правопорушників; ідея виховання.

Дзюба А. Ю., младший научный сотрудник, Научно-исследовательский институт изучения проблем преступности имени академика В. В. Сташиса Национальной академии правовых наук Украины, Украина, г. Харьков.

e-mail : anastasiia.dziuba@gmail.com ; ORCID 0000-0002-7490-3232

Субъекты уголовного судопроизводства и ювенальной юстиции, предупреждающие преступность несовершеннолетних в ФРГ

Статья посвящена исследованию отдельных аспектов функционирования органов ювенальной юстиции ФРГ, осуществляющих предупреждение преступности несовершеннолетних, – полиции, службы пробации, образовательных учреждений, судебных органов, служб занятости и других органов. Проанализированы основные принципы работы и особенности функционирования каждого отдельного субъекта предупреждения преступности несовершеннолетних в ФРГ, а также целесообразность

образность и возможность гармонизации работы органов ювенальной юстиции в Украине и ФРГ. Обоснована необходимость тесного сотрудничества и тщательной координации работы между органами государственной власти, местного самоуправления и молодежными организациями, волонтерскими движениями, субъектами частного сектора и другими негосударственными объединениями. Изучение опыта работы с несовершеннолетними соответствующих структур ФРГ особенно важно для нашего государства на пути внедрения европейских стандартов в сфере ювенальной юстиции, которое является приоритетным в рамках взаимодействия между Украиной и ЕС. Подчеркнуто значение в работе органов ювенальной юстиции ФРГ основополагающей идеи воспитания, которая находит свое воплощение в специальном ювенальном уголовном законодательстве ФРГ.

Ключевые слова: ювенальная юстиция ФРГ; субъекты предупреждения преступности несовершеннолетних в ФРГ; ресоциализация несовершеннолетних правонарушителей; идея воспитания.

Вступ. Запобігання злочинності неповнолітніх у будь-якій розвиненій країні передбачає створення для цього відповідних передумов. У першу чергу – побудова ефективної соціальної бази, за допомогою якої можна послабити криміногенний потенціал суспільства взагалі і молодіжного середовища зокрема. Засобами державного управління, соціального захисту та громадського контролю, правотворчістю і правозастосуванням, своєчасним виявленням та нейтралізацією криміногенних загроз забезпечується прогресивний розвиток суспільства, нормальний морально-психологічний клімат, соціальна справедливість, які й виступають передумовами для повноцінної соціальної адаптації і розвитку молодого покоління в інтересах суспільства [1, с. 76]. Оскільки наша країна знаходиться на шляху розробки тривалих профілактичних програм формування позитивної поведінки неповнолітніх [2, с. 192], назріла необхідність того, про що писав ще О. Ф. Кістяківський (О. Ф. Kistiakivskyi), який закликав до вивчення вітчизняного права у порівнянні з іноземним з метою вдосконалення першого [3, с. 33]. Викладене обумовлює необхідність звернення до аналізу ювенальної юстиції, що успішно функціонує та розвивається у розвинених країнах. Зокрема, до таких країн належить Федеративна Республіка Німеччина, досвід якої видається найбільш вдалим, тому й заслуговує на особливу увагу.

Аналіз літературних даних і постановка завдання дослідження. Багатоаспектні проблеми запобігання ювенальній злочинності досліджувалися у низці наукових праць вітчизняних учених. Ці питання розглядали у своїх працях В. С. Батиргареева (V. S. Baturgareeva), М. А. Білоконь (M. A. Bilokon), В. В. Голіна (V. V. Golina), Б. М. Головкін (B. M. Holovkin), О. М. Джужа (O. M. Dzhuzha), В. П. Ємельянов (V. P. Yemelyanov), М. Г. Колодяжний (M. G. Kolodyazniy), М. О. Маршуба (M. O. Marshuba), Є. С. Назимко (Ye. S. Nazimko), Л. О. Шевченко (L. O. Shevchenko), В. І. Шакун (V. I. Shakun), Н. С. Юзікова (N. S. Yuzikova), О. Ю. Шостко (O. Yu. Shostko) та інші дослідники. Проте, аналіз наукових публікацій доводить, що міжнародний досвід функціонування суб'єктів запобігання злочинам, що вчиняються неповнолітніми, в нашій країні вивчений недостатньо.

Метою статті є усунення певних прогалин у цій сфері шляхом дослідження основних функцій та повноважень окремих суб'єктів запобігання злочинності неповнолітніх як федерального, так і місцевого рівня у ФРН.

Виклад основного матеріалу. Найбільш розвинені країни Європи та Сполучені Штати реалізували в рамках своїх національних правових систем модель ювенальної юстиції, що передбачає комплексний підхід до дитини як учасника різноманітних правовідносин, зокрема й кримінально-правових. Серед цих держав виділяється Федеративна Республіка Німеччина, де прийнятий і протягом більш як півстоліття діє комплексний законодавчий акт, присвячений регулюванню питань особливостей кримінальної відповідальності неповнолітніх, досудового та судового провадження у справах неповнолітніх, а також функціонуванню окремої галузі спеціалізованих ювенальних судів. Зазначений законодавчий акт передбачає розгалужену систему заходів кримінально-правового впливу, які застосовуються щодо неповнолітніх. Вивчення досвіду саме Німеччини пояснюється також близькістю правових систем наших країн, спільними традиціями побудови кримінального законодавства ФРН та України, правовою доктриною Німеччини, яка багато в чому мала великий вплив на формування й розвиток сучасного кримінального законодавства та наукових досліджень в нашій країні.

Для узгодження понятійного апарату предмета нашого дослідження звернемося до рішень Комітету міністрів Ради Європи від 24 серпня 2003 р. [4], які на підставі статті 15b Статуту Ради Європи визначають, що «система ювенальної юстиції» є офіційною частиною більш широкої системи поведження з правопорушеннями неповнолітніх. Крім судів для неповнолітніх, до неї входять офіційні органи чи установи, такі як поліція, прокуратура та юристи, працівники соціальної допомоги та виправних закладів. Указані суб'єкти тісно співпрацюють, наприклад, з інституціями наданням послуг у галузі охорони здоров'я, освіти, соціальних послуг та догляду за дітьми та з неурядовими організаціями, такими, як організації з надання допомоги жертвам та свідкам [5] тощо. Перелік органів системи ювенальної юстиції не є вичерпним, тож перейдемо до розгляду деяких органів системи ювенальної юстиції ФРН.

Суди. Саме створення *судів зі справ неповнолітніх* у теорії та й практичній площині функціонування ювенальної юстиції прийнято називати *унікальною судовою юрисдикцією*. До таких судів у Німеччині належать суди у справах неповнолітніх, що розглядають справи про кримінальні правопорушення, в яких обвинувачуються неповнолітні віком від 14 до 18 років, а також молоді до 21 року. Ці суди у своїй діяльності керуються спеціальним нормативно-правовим актом – *Jugendgerichtsgesetz* (нім.) – Закон про суди для молоді (скорочено – JGG) [6], який набув чинності 4 серпня 1953 р.

Концепція такого суду характеризується ознаками, що були вироблені у протигагу тим, що визначають функціонування загальних судів – кримінального та цивільного. Реалізація завдань ювенальної юстиції у загальних судах як мінімум ускладнена. Саме тому й виникла необхідність створення ювенальних судів з особливим статусом, що діють автономно [7, с. 124].

Історія ювенальної юстиції внесла корективи у традиційне уявлення про безспірні переваги автономного правосуддя зі справ неповнолітніх. У світі

набули свого розвитку різні форми функціонування таких судів, зокрема – колеґії, склади суду, що розглядають справи неповнолітніх та діють не автономно, а як частина загальних судів. Однак мова йде про певну відокремленість суду зі справ неповнолітніх, яка зумовлена комплексом правових норм (матеріальних і процесуальних), що у сукупності складають його автономність. Переважна частина правових норм, що визначають функціонування автономного правосуддя, стосується саме справ неповнолітніх.

Суд зі справ неповнолітніх включено до концепції ювенальної юстиції через те, що він реалізує особливі принципи цієї гілки влади, а також тому, що він сам як особлива судова юрисдикція доповнює її специфіку [8, с. 31]. Він вирізняється тільки йому притаманними ознаками, а саме: 1) у всіх країнах, де такий суд існує, на початкових стадіях розгляду справи він виступає магістратом – мировим суддею і діє одноособово; 2) до освіти, професії та життєвого досвіду судді висуваються особливі вимоги: йому не обов'язково бути правником, перевага віддається психологам, педагогам, лікарям; 3) аналогічні вимоги висуваються також й до присяжних (існують спеціальні правила складання списків присяжних та їх відбору); 4) ювенальний суд здійснює правосуддя з використанням різноманітних допоміжних неюридичних служб; 5) правосуддя реалізується відповідно до особливостей судової процедури, у центрі якої знаходиться неповнолітній та суддя; 6) такі суди розвиваються, зокрема, також як суди комплексної (змішаної) юрисдикції (наприклад, опікунські суди в Австрії, правомочні розглядати та вирішувати у межах однієї справи питання про правопорушення, що вчинив підліток, та питання цивільно-правового захисту останнього); 7) має специфічну персональну і предметну підсудність. У першому випадку йдеться про такі варіанти, як а) розгляд виключно справ неповнолітніх, б) розгляд справ неповнолітніх, що вчинили кримінальне правопорушення разом з дорослими співучасниками з подальшою передачею справи до загального суду. У другому – розгляд діянь, які вважаються правопорушеннями лише й винятково у випадках учинення їх неповнолітніми (так звані статусні злочини).

Необхідно зазначити, що суди у справах неповнолітніх ФРН не є окремим судовим органом, а функціонують як автономні спеціалізовані відділи у системі загальних кримінальних судів. Разом з тим, вони утворюють систему, якій властиві усі ознаки самостійності, що охоплює склад та структуру судів, спеціальну підсудність, власну нормативну базу, особливі принципи судочинства [9, с. 3].

У системі органів ювенальної юстиції ФРН також існує спеціальна **Соціально-психологічна служба**.

Європейською федерацією професійних психологічних асоціацій (European Federation of Professional Psychologists Associations, далі – EFPPA) з жовтня 1994 р. по березень 1997 р. спеціально вивчалось питання про підготовку і організацію роботи психологів у європейських країнах. Усім асоціаціям, що входять в EFPPA, були розіслані спеціальні опитувальники. Спираючись на звіт EFPPA – «Психологи в системі європейської освіти» (Psychologists in the

Educational System in Europe. April, 1997), можна скласти загальне уявлення про особливості їх роботи в Європі. Основним працедавцем для шкільних психологів є державна або місцева влада, а також національні органи управління освітою. Психологічні служби знаходяться під патронатом держави, навіть якщо вони функціонують у приватних освітніх установах. Навантаження шкільних психологів достатньо велике – на одного психолога припадає понад 1000 дітей (у середньому в Європі один психолог обслуговує 4700 неповнолітніх). Психологічною допомогою забезпечуються всі діти віком до 18 років, незалежно від того, де вони навчаються (дитячий садок, школа, гімназія тощо). Зазвичай фахівець зобов'язаний мати ліцензію на роботу шкільним психологом (психологом у сфері освіти), пройти програму професійних тренінгів, мати практику у вибраній спеціалізації. Психологічні асоціації сприяють обміну досвідом між колегами, розробляють нормативні документи, захищають інтереси клієнтів і самих психологів, підтримують високий професійний стандарт діяльності фахівців-практиків [10, с. 146].

Психологічна служба ФРН працює у різних групах і доступна для осіб відповідної вікової категорії у педагогічних та психологічних питаннях. Психологи мають ліцензію на практику психотерапії, свідоцтво про навчання з питань системної сімейної терапії та нагляду за неповнолітніми. Завдання психологічної служби полягає у реалістичному впровадженні психолого-психотерапевтичного досвіду у повсякденну педагогічну практику з метою подальшої корекції виховання у разі виявлення соціальних відхилень (девіантної поведінки неповнолітніх). Можна виділити такі напрями їх функціонування: психологічна діагностика; впровадження супервайзінгу; терапевтичні пропозиції; групові дискусії; антикризове управління; батьківська робота, батьківські тренування; внутрішнє навчання [11].

Соціально-психологічна служба у Німеччині працює поряд із **Загальною соціальною службою** (ASD), яка є муніципальною соціальною службою з дуже широким спектром завдань. У деяких муніципалітетах використовуються інші назви подібних установ. Зокрема, у муніципальній соціальній службі міста Ханновер – (KSD) [12], у соціальній роботі мюнхенського округу – (BSA) [13]. ASD, як найбільший сервіс та найважливіший гарант загального соціального забезпечення у межах муніципалітету, співпрацює та організаційно може бути частково віднесений до Служби соціального захисту молоді (Jugendamt), Служби соціального забезпечення та Служби охорони здоров'я. Він також може виконувати свої функції як незалежне бюро. Крім того, кожний суб'єкт, відповідальний за вирішення питань соціально-психологічного захисту неповнолітніх, може мати власну соціальну службу у межах одного муніципалітету. Водночас майже 95 % правових питань функціонування ASD регулюється Книгою VIII Соціального кодексу ФРН (SGB VIII) [14], а це означає, що ASD майже завжди входить до складу Служби соціального захисту молоді.

У багатьох випадках термін «загальне соціальне обслуговування» використовується як синонім загального соціального консультування. Проте існує

значна різниця між цілеспрямованою орієнтованою на дітей та підлітків сімейну та виховну діяльність Служби. Загальне соціальне консультування є набагато ширшою сферою соціальної роботи, що зосереджена на допомозі людям у важких умовах і законодавчо регулюється Книгами II та XII Соціального Кодексу ФРН (SGB II, SGB XII).

Загальна соціальна служба діє поряд зі спеціальними соціальними службами (BSD). До кола її повноважень входить, зокрема, консультування з питань боргів, проблем, пов'язаних з наркозалежними, тощо.

Служба соціального захисту молоді (Jugendamt) є організаційним підрозділом місцевого самоврядування, юридичні основи якого закріплені у восьмій Книзі Соціального кодексу (SGB VIII), з назвою – «Благополуччя дітей та молоді».

Згідно з § 69 Abs. 3 SGB VIII, кожна місцева організація громадських служб соціального захисту дітей та молоді повинна заснувати службу підтримки молоді [15]. Відповідні структури громадських служб соціального захисту дітей та молоді визначаються законами окремих земель, зазначено у § 69 Abs. 1 SGB VIII [15]. На загальнодержавному рівні це, зазвичай, землі та міста зі статусом земель. Не кожна служба соціального захисту наділена відповідними повноваженнями.

Органи місцевого самоврядування на місцях надавали своїм молодіжним службам соціального захисту неповнолітніх такі назви, як «Департамент молоді» або «Управління у справах дітей, молоді та сім'ї» або об'єднували департаменти, наприклад, «Управління з питань молоді та соціальних питань», залежно від земель, у яких вони розташовані та діють. Проте організаційна структура та завдання служби соціального захисту неповнолітніх завжди залишаються однаковими, оскільки вони закріплені у федеральному законі.

Служба соціального захисту молоді відповідає за виконання обов'язків служби соціальної допомоги молоді, згаданих у § 2 SGB VIII [16]. До них належать «переваги та інші обов'язки для молоді та сім'ї» [17]. Jugendamt несе повну відповідальність за планування, управління та фінансування завдань, а також за їх реалізацію та несе відповідальність перед бенефіціарами у питаннях щодо виконання законодавчо врегульованих завдань благополуччя неповнолітніх. Служба соціального захисту молоді може реалізовувати свої повноваження як безпосередньо, так і делегувати їх позаштатним особам. Таке делегування може бути обмежене, коли мова йде про заходи, що регулюються положеннями про «інші завдання» [18].

Служба соціального захисту молоді надає соціальні послуги, які можуть бути використані бенефіціарами згідно з їх правом голосу (§ 5 SGB VIII). Ці послуги включають загальну підтримку молоді та сім'ї, а також такі, що створюють індивідуальні переваги для дітей, підлітків, молоді та їхніх батьків. Послугами виконання яких покладено на органи соціального захисту молоді, є таке:

- сприяння неповнолітнім у питаннях праці (§ 11, § 12 SGB VIII);
- молодіжна соціальна робота (§ 13 SGB VIII);

- освітній захист дітей та молоді (п. 14 SGB VIII);
- загальне сприяння сімейній освіті (§ 16 SGB VIII);
- консультативні та допоміжні послуги батькам, які знаходяться в особливих життєвих ситуаціях (§ 17, § 18 SGB VIII),
- направлення дітей на лікування до денних лікувальних закладів (§ 22-§ 25 SGB VIII),
- допомога в освіті – освітнє консультування, сімейна соціальна допомога, денна допомога, домашня освіта та багато іншого (§ 27ff SGB VIII).

Служба соціального захисту неповнолітніх підтримує батьків та опікунів у сфері освіти та догляду. Зокрема, підтримка благополуччя молоді (§ 80) забезпечує:

- наявність достатньої кількості молодіжних закладів культури та молодіжного відпочинку;
- функціонування служби підтримки для забезпечення перехідного періоду після закінчення шкільних закладів;
- профілактичні послуги у сфері захисту дітей;
- надання ранньої допомоги сім'ям з маленькими дітьми та пропозиції щодо сімейного навчання;
- надання консультативних послуг сім'ям, що знаходяться у конфліктних та кризових ситуаціях;
- організацію дитячого денного догляду; служби соціального захисту молоді несуть відповідальність за забезпечення юридичного права на догляд за місцем проживання, а також за високу якість його реалізації;
- необхідні та відповідні допоміжні заходи сім'ям, що допомагають їм у подоланні освітніх труднощів; відповідні заходи варіюються від функціонування центру освітнього консультування до соціально-освітньої підтримки у сім'ї та до розміщення дитини у прийомній сім'ї або вдома.

Управління соціального забезпечення молоді також доступне сім'ям, дітям та підліткам, незалежно від цієї спеціальної послуги. Сім'ї, особливо діти та підлітки, можуть звернутися до служби соціальної допомоги молоді, якщо у них є проблеми або в надзвичайних ситуаціях.

Поліція. Центральне місце серед органів, які здійснюють у Німеччині профілактику молодіжної злочинності, належить Федеральному управлінню кримінальної поліції – Bundeskriminalamt. Діяльність цього управління реалізується за трьома основними напрямками: 1) наукова та інформаційна служба профілактики злочинності неповнолітніх; 2) проектування (прогнозування) запобіжної роботи серед неповнолітніх; 3) безпосередня робота з колективами [19, s. 173].

Органи управління федерації та земель здійснюють уніфіковану програму «Поліцейське запобігання злочинності» – ProPK. Ця програма стосується актуальних сучасних проблем злочинності неповнолітніх. Зокрема, таких, що пов'язані з наркотиками, статевими правопорушеннями, крадіжками, вторгненнями у житло із застосуванням насильства, грабежами та інших категорій молодіжної злочинності.

Серед методів поліцейської профілактики доволі цікавим видається поширення пам'яток щодо поведінки неповнолітніх у типових ситуаціях. Особливо актуальним упровадження цього виду профілактичних заходів, на мій погляд, є для нашої держави, з огляду на поширення таких злочинів, як викрадення дітей, втягування неповнолітніх у злочинну діяльність тощо. У рекомендаціях федеральна поліція ФРН публікує певний алгоритм дій, дотримання якого дозволяє убезпечитись від вчинення злочинів. Зокрема, у пам'ятках також містяться прямі вказівки на необхідність виконання приписів Німецького цивільного кодексу, інших актів національного законодавства. Там же рекомендуються дії, що можуть запобігти укладанню не вигідних для неповнолітніх угод або спричиненню майнової шкоди [20, с. 117–119].

Висновок. Убезпечення неповнолітніх від вчинення протиправних діянь має перебувати під пильною увагою органів влади та місцевого самоуправління. Роботу спеціальних суб'єктів запобігання злочинності неповнолітніх – поліції, служби пробації, освітніх установ, судових органів, служби зайнятості – слід провадити разом з діяльністю молодіжних організацій, волонтерським рухом, суб'єктами приватного сектору, а також координуватися органами державної влади та місцевого самоврядування [21]. Останні мають відповідати за досягнення загальної та чітко визначеної мети, а саме:

- пропонувати відповідну освіту та підготовку неповнолітніх;
- надавати, фінансувати та заохочувати послуги відповідних служб;
- наглядати за встановленням стандартів та виконувати моніторинг їх виконання;
- обмінюватися інформацією з іншими суб'єктами, переліченими вище з урахуванням правових вимог, що стосуються захисту даних та професійної таємниці та виходячи з конкретних завдань відповідних установ);
- оцінювати ефективність та оприлюднювати передові практики роботи з неповнолітніми.

Список літератури:

1. Головкін Б. М. Запобігання криміналізації молодіжного середовища. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2012. Вип. 23. С. 76–87.
2. Юзікова Н. С. Суспільство і злочинність неповнолітніх у розрізі епох (від Давнини і Середньовіччя до XXI століття : монографія. Дніпропетровськ : ЛІРА, 2015. 328 с.
3. Хавронюк М. І. Кримінальне законодавство України та інших держав континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми, гармонізація : монографія. Київ : Юрисконсульт, 2006. 1048 с.
4. Council of Europe, Committee of Ministers: Recommendations Rec(2003)20 of the Committee of Ministers to Member States Concerning New Ways of Dealing with Juvenile Delinquency and the Role of Juvenile Justice. (Adopted by the Committee of Ministers on 24 September 2003 at the 853rd Meeting of the Ministers' Deputies). URL: <https://rm.coe.int/1680702408> (дата звернення 01.11.2018).
5. Neue Wege im Umgang mit Jugenddelinquenz und der Rolle der Jugendgerichtsbarkeit. S. 194–195. URL: <https://rm.coe.int/16804df04f> (дата звернення 01.11.2018).

6. Jugendgerichtsgesetz – JGG. 1953. In der Fassung der Bekanntmachung vom 11. Dezember 1974 (BGBl. I, S. 3427). URL: <http://www.datenschutz-berlin.de/recht/de/rv/szprecht/jgg/teil-12.htm#1> (дата звернення 01.11.2018).
7. Ювенальна юстиція в Україні: коментар та аналіз діючого законодавства. Конвенція про права дитини (з постатейними матеріалами): словник-довідник з ювенал. юстиції: наук. – практ. посіб. / за заг. ред. В. С. Зеленецького, Н. В. Сібільової. Харків : Страйд, 2006. С. 124.
8. Мельникова Э. Б. Ювенальная юстиция: проблемы уголовного права, уголовного процесса и криминологии : учеб. пособ. Москва : Дело, 2000. 272 с.
9. Библик О. Н. Введение в ювенальное уголовное право Германии : учебное пособие. Омск : Омский государственный университет им. Ф. М. Достоевского, 2009. 83 с.
10. Психологічна служба : підручник / за ред. В. Г. Панок, А. Г. Обухівської, В. Д. Острова та ін. Київ : Ніка-Центр, 2016. 362 с.
11. Gesetz- und Verordnungsblatt für das Land Brandenburg Teil I – Nr. 13 vom 17. Juli 2009. URL: https://www.bagfw.de/fileadmin/user_upload/Qualitaet/Gesetze/Heimgesetz/Brandenburg_BbgPBWoG.pdf (дата звернення 01.11.2018).
12. Kommunaler Sozialdienst der Landeshauptstadt Hannover (KSD). URL: https://web.archive.org/web/20090505082131/http://www.hannover.de/de/gesundheit_soiales/jugendliche/kinder_jugendbetreuung/lhh_juam/ksd_lhh/ (дата звернення 01.11.2018).
13. Angebote der Bezirkssozialarbeit. URL: <https://www.muenchen.de/rathaus/Stadtverwaltung/Sozialreferat/Bezirkssozialarbeit/Angebote-der-Bezirkssozialarbeit.html> (дата звернення 01.11.2018).
14. Sozialgezetzbuch – Aches Buch (VIII) – Kinder nud Jugendhilfe – (Artikel 1 des Gezetzes v. 26/ Juni 1990, BGB1. I S. 1163). URL: https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_8/index.html (дата звернення 01.11.2018).
15. Sozialgezetzbuch – Aches Buch (VIII) – Kinder nud Jugendhilfe § 69Abs. 3 SGB VIII. URL: <https://www.sozialgezetzbuch-sgb.de/sgbviii/69.html> (дата звернення 01.11.2018).
16. Sozialgezetzbuch – Aches Buch (VIII) – Kinder nud Jugendhilfe § 79 Abs. 1 SGB VIII. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_8/_79.html (дата звернення 01.11.2018).
17. Sozialgezetzbuch – Aches Buch (VIII) – Kinder nud Jugendhilfe § 2 Abs. 1 SGB VIII. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_8/_2.html (дата звернення 01.11.2018).
18. Sozialgezetzbuch – Aches Buch (VIII) – Kinder nud Jugendhilfe § 76 SGB VIII. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_8/_76.html (дата звернення 01.11.2018).
19. Bannenberg B. Kriminalitdt in Deutschland. Mьnchen : Beck, 2005. 173 s.
20. Мошак Г. Г. Приватно-правові аспекти поліцейської профілактики злочинності у ФРН. *Вісник ОІВС*. 2005. № 2. С. 117–119.
21. Neue Wege im Umgang mit Jugenddelinquenz und der Rolle der Jugendgerichtsbarkeit. S. 198. URL: <https://rm.coe.int/16804df04f> (дата звернення 01.11.2018).

References:

1. Holovkin, B.M. (2012). Zapobihannia kryminalizatsii molodizhnoho seredovyshcha. *Pytannia borotby zi zlochynnistiu – Issues of Crime Prevention, issue 23*, 76–87 [in Ukrainian].
2. Yuzikova, N.S. (2015). Suspilstvo i zlochynnist nepovnolitnikh u rozrizi epokh (vid Davnyny i Serednovichchia do XXI stolittia. Dnipropetrovsk: LIRA [in Ukrainian].
3. Khavroniuk, M.I. (2006). Kryminalne zakonodavstvo Ukrainy ta inshykh derzhav kontynentalnoi Yevropy: porivnialnyi analiz, problemy, harmonizatsiia. Kyiv: Yuryskonsult [in Ukrainian].
4. Council of Europe, Committee of Ministers: Recommendations Rec (2003)20 of the Committee of Ministers to Member States Concerning New Ways of Dealing with Juvenile Delinquency and the Role of Juvenile Justice. (Adopted by the Committee of Ministers on 24 September 2003 at the 853rd Meeting of the Ministersr Deputies). URL: <https://rm.coe.int/1680702408>.
5. Neue Wege im Umgang mit Jugenddelinquenz und der Rolle der Jugendgerichtsbarkeit. S. 194–195. URL: <https://rm.coe.int/16804df04f>.

6. Jugendgerichtsgesetz – JGG. 1953. In der Fassung der Bekanntmachung vom 11. Dezember 1974 (BGBl. I, S. 3427). URL: <http://www.datenschutz-berlin.de/recht/de/rv/szprecht/jgg/teil-12.htm#1>.

7. Yuvenalna yustytsiia v Ukraini: komentar ta analiz diiuchoho zakonodavstva. Konventsiiia pro prava dytyny (z postateiny my materialamy): slovnyk-dovidnyk z yuvenal. yustytsii. (2006). V. S. Zelenetskyi, N. V. Sibilova (Eds.). Kharkiv: Straid [in Ukrainian].

8. Mel'nikova, Je.B. (2000). Juvenal'naja justiciia: problemy ugovnogo prava, ugovnogo processa i kriminologii. Moscow: Delo [in Russian].

9. Bibik, O.N. (2009). Vvedenie v yuvenal'noe ugovnoe pravo Germanii : uchebnoe posobie. Omsk: Omskij gosudarstvennij universitet im. F. M. Dostoevskogo [in Russian].

10. Psykholohichna sluzhba. V. H. Panok (Ed.) et al. (2016). Kyiv: Nika-Tsentr [in Ukrainian].

11. Gesetz- und Verordnungsblatt für das Land Brandenburg Teil I – Nr. 13 vom 17. Juli 2009. URL: https://www.bagfw.de/fileadmin/user_upload/Qualitaet/Gesetze/Heimgesetz/Brandenburg_BbgPBWoG.pdf.

12. Kommunaler Sozialdienst der Landeshauptstadt Hannover (KSD). URL: https://web.archive.org/web/20090505082131/http://www.hannover.de/de/gesundheit_soziales/jugendliche/kinder_jugendbetreuung/lhh_juam/ksd_lhh/.

13. Angebote der Bezirkssozialarbeit. URL: <https://www.muenchen.de/rathaus/Stadtverwaltung/Sozialreferat/Bezirkssozialarbeit/Angebote-der-Bezirkssozialarbeit.html>.

14. Sozialgesetzbuch – Achstes Buch (VIII) – Kinder nud Jugendhilfe – (Artikel 1 des Gezetzes v. 26/ Juni 1990, BGBI. I S. 1163). URL: https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_8/index.html.

15. Sozialgesetzbuch – Achstes Buch (VIII) – Kinder nud Jugendhilfe § 69Abs. 3 SGB VIII. URL: <https://www.sozialgesetzbuch-sgb.de/sgbviii/69.html>.

16. Sozialgesetzbuch – Achstes Buch (VIII) – Kinder nud Jugendhilfe § 79 Abs. 1 SGB VIII. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_8/_79.html.

17. Sozialgesetzbuch – Achstes Buch (VIII) – Kinder nud Jugendhilfe § 2 Abs. 1 SGB VIII. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_8/_2.html.

18. Sozialgesetzbuch – Achstes Buch (VIII) – Kinder nud Jugendhilfe § 76 SGB VIII. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_8/_76.html.

19. Bannenberg, B. (2005). Kriminalität in Deutschland. Mñnchen: Beck.

20. Moshak, H.H. (2005). Pryvatno-pravovi aspekty politseiskoi profilaktyky zlochynnosti u FRN. *Visnyk OIVS – Bulletin of the Odessa State University of Internal Affairs*, 2, 117–119 [in Ukrainian].

21. Neue Wege im Umgang mit Jugenddelinquenz und der Rolle der Jugendgerichtsbarkeit. S. 198. URL: <https://rm.coe.int/16804df04f>.

Dziuba A. Yu., Junior researcher of the Academician Stachis Research Institute for the Study of Crime Problems National Academy of Legal Sciences of Ukraine, Kharkiv.
e-mail : anastasiia.dziuba@gmail.com ; ORCID 0000-0002-7490-3232

Subjects of criminal proceedings and juvenile justice, which carry out prevention of crime of minors in FRG

The article is devoted to the study of certain aspects of the functioning of the juvenile justice bodies of the Federal Republic of Germany, which carry out the prevention of juvenile delinquency. In particular, the police, probation services, educational institutions, judiciary, employment services and other organs of juvenile justice of the Federal Republic of Germany. The author has studied and analyzed modern scientific literature, original results of scientific research and the legal framework of a foreign language country in the original language. The basic principles of work and peculiarities of functioning of each separate subject of juvenile delinquency prevention in the Federal Republic of Germany are analyzed, as well as the expediency and possibility of harmonizing the work of juvenile justice bodies in Ukraine and the Federal Republic of Germany. The necessity of close cooperation and more thorough coordination of work between state authorities, local self-government and youth organizations, volunteer

movements, private sector entities, and other non-state associations were substantiated. Studying the experience of working with minors in the relevant structures of Germany is especially important for our country towards the introduction of European standards in the field of juvenile justice, which is a priority within the framework of interaction between Ukraine and the EU, especially taking into account in the implementation of modern trends of criminal-law and criminological policy on the reform of the juvenile justice bodies of Ukraine. The importance of work of the juvenile justice bodies of the Federal Republic of Germany is emphasized in the fundamental idea of accomplishment, which is embodied in the special juvenile criminal legislation of the Federal Republic of Germany, and in its use by the relevant authorities in practice.

Keywords: juvenile justice of the Federal Republic of Germany; Subjects of prevention of juvenile delinquency in the FRG; re-socialization of juvenile offenders; the idea of accomplishment.

Надійшла до редколегії 15.11.2018 р.